

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

norden

Vuosikertomus pohjoismaisesta yhteistyöstä 2015

Pohjoismaiden neuvoston
Suomen valtuuskunnalle

(Kuva: Yadid Levy / norden.org)

Vuosikertomus on laadittu eri ministeriöiden, järjestöjen ja Pohjoismaisen yhteistyön sihteeristön toimittamien yhteenvetojen perusteella.

KANNEN VALOKUVA: Søren Sigfusson / norden.org

Esipuhe

Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2015 puheenjohtajan Tanskan puheenjohtajuuskauden pääteemat olivat kasvu, hyvinvointi ja arvot sekä sininen arktis. Vuosi kului Suomessa maan oman vuoden 2016 puheenjohtajuuskauden valmisteluissa. Pääministeri Sipilä esitteli Suomen puheenjohtajuusohjelman Pohjoismaiden neuvoston istunnossa lokakuussa 2015. Suomen seitsemästä puheenjohtajuuskauden prioriteetiprojektista päätettiin myös Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä, kun vuoden 2016 budjetti hyväksyttiin.

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat vuoden 2015 aikana kahdesti, Tanskassa lokakuun alussa sekä Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Reykjavikissa lokakuun lopussa. Molempien tapaamisten tärkeimmäksi aiheeksi nousi maahanmuutto ja pakolaiskriisi.

Yhteistyöministerit tapasivat vuoden aikana neljästi. Helmikuun kokous pidettiin ensimmäistä kertaa videokokouksena. Tärkeitä aiheita yhteistyöministereiden agendalla olivat uuden ekstremismin ja väkivaltaisen radikalismien vastaisen ohjelman aloittaminen, Pohjoismaiden ministerineuvoston uudistamisprosessin toisen vaiheen aloittaminen sekä Luoteis-Venäjän toiminnan jatkaminen Pohjoismaiden ministerineuvoston Pietarin ja Kaliningradin toimistojen toiminnan alasajon jälkeen. Myös yhteistyö Baltian maiden kanssa jatkui tiiviinä ja päätettiin perustaa Viron Narvaan uusi toimisto. Yhteistyöministerit aloittivat pohdinnan siitä, miten Pohjoismaiden ministerineuvostoa voidaan hyödyntää maahanmuuttajien ja pakolaisten kotouttamisessa. Digitalisaation edistämisen mahdollisuuksia Pohjoismaisessa yhteistyössä päätettiin kehittää.

Rajaestetyö jatkui aktiivisena vuonna 2015. Huomiota halutaan kiinnittää myös rajaesteisiin kasvun ja työllisyyden esteinä. Ministerineuvoston sektoreiden strategiset läpivalaisut jatkuivat ja vuonna 2015 aloitettiin työelämäsektorin läpivalaisu sekä päätettiin energiasektorin läpivalaisun aloittamisesta.

Helsingissä 29. huhtikuuta 2016

Anne Berner
Pohjoismainen yhteistyöministeri

Sisällysluettelo	
Esipuhe	3
Sisällysluettelo	4
POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT	5
Pääministereiden yhteistyö	5
Yhteistyöministeriöiden yhteistyö	5
Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö	5
Puolustuspoliittinen yhteistyö	6
Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö	6
Yhteistyö kehityskysymyksissä	6
HORISONTAALISET KYSYMYKSET	7
Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen	7
Kestävä kehitys	8
Pohjoinen ulottuvuus, lähialueet ja alueneuvostot	8
Nuorisoyhteistyö	10
Ruotsin kielen edistäminen	10
Itsehallintoalueiden asema ja osallistuminen	11
POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA.....	11
Kulttuuriyhteistyö	11
Koulutus- ja tutkimusalan yhteistyö	11
Ympäristö	12
Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka	13
Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla	15
Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori	15
Sosiaali- ja terveystalouden politiikka	15
Tasa-arvoyhteistyö	16
Työelämää koskeva yhteistyö	16
Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö	17
MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ	18
Yhteistyö kuluttaja-asioissa	18
Liikenne	18
Pelastusalan yhteistyö	18
Poliisiyhteistyö	20
Ihmiskaupan vastainen työ	21
Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat	21
Rajaturvallisuusalan yhteistyö	22
Yhteistyö saamelaisasioissa	22
LIITTEET	23
Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2013	23
Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2013	24

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT

Pääministereiden yhteistyö

Pohjoismaiden pääministerit tapasivat vuoden aikana kahdesti; Helsingørissa, Tanskassa lokakuun alussa ja Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä Reykjavikissa lokakuun lopussa. Reykjavikissa pääministerit tapasivat lisäksi itsehallintoalueiden edustajat sekä Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston. Pääministerit tapasivat myös perinteisesti Baltian maiden kollegansa istunnon alla.

Pohjoismaiden pääministereiden epämuodollinen kesäkokous siirtyi Tanskan vaalien vuoksi lokakuun alkuun. Asialistalla olivat mm. pohjoismainen ulko- ja puolustuspoliittinen yhteistyö, Pohjola maailmassa, Venäjä sekä maahanmuutto ja pakolaiskriisi.

Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä pidetyissä keskusteluissa pääministerit keskittyivät maahanmuuttoon ja pakolaiskriisiin, ja aihe oli esillä myös Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajiston ja itsehallintoalueiden edustajien kanssa. Pääministeri Sipilä esitteli Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuusohjelman Pohjoismaiden neuvoston istunnossa.

Yhteistyöministerit

Yhteistyöministereillä oli viisi kokousta vuoden aikana, helmikuussa videokokous, maaliskuussa Grönlanissa, kesäkuussa ja syyskuussa Kööpenhaminassa sekä lokakuussa Reykjavikissa Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Ensimmäisessä yhteistyöministerikokouksessa tehtiin aloite Pohjoismaiden yhteistyöstä ekstremismiä ja väkivaltaista radikalismia vastaan.

Pohjoismaiden ministerineuvoston uudistamistyön toinen vaihe aloitettiin. Sen tavoitteena on poliittisen vaikuttavuuden lisääminen sekä yhteistyön vaikuttavuuden lisääminen kansalaisten ja talouselämän näkökulmasta. Rajaestetyö jatkui aktiivisena. Pohjoismaiden neuvoston istunnossa esitettiin tammikuussa toimintansa aloittaneen rajaesteneuvoston raportti vuoden 2015 työstä rajaesteiden parissa. Yhteistyöministerit päättivät kokouksessaan 11.3.2015 ajaa alas Pohjoismaiden ministerineuvoston Luoteis-Venäjän toimiston toiminnan, koska Venäjän viranomaiset olivat antaneet sille "ulkomaisen agentin" statuksen. Yhteistyö jatkuu kuitenkin eri muodoissa projektien kautta.

Yhteistyöministeri Berner esitteli Pohjoismaiden neuvoston istunnossa ministerineuvoston EU-yhteistyötä koskevan selonteon. Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuuskauden 2016 suunnittelu oli meneillään koko vuoden. Suomen seitsemän prioriteettihanketta hyväksyttiin yhteistyöministereiden kesäkuun kokouksessa ja Suomen puheenjohtajuusohjelma valmistui.

Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

Tanska toimi 2015 epävirallisen pohjoismaisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen yhteistyön puheenjohtajana.

Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö on viime vuosina lisääntynyt ja kehittynyt. Pohjoismaat voivat yhdessä toimien vahvistaa oman alueensa turvallisuutta ja lisätä vaikutustaan kysymyksissä, jotka edistävät kansainvälistä turvallisuutta. Pohjoismaat jatkoivat ulko- ja turvallisuuspoliittista vuoropuhelua kolmansien maiden kanssa. Baltian maiden ja Yhdysvaltojen kanssa käytiin säännöllistä Pohjois-Euroopan

lähialueisiin liittyvää turvallisuuspoliittista vuoropuhelua (ns. e-PINE -yhteistyö); vuoropuhelua laajennettiin muun muassa kybertoimintaympäristön ajankohtaisiin kysymyksiin.

Maahanmuuttokeskustelu heijastui vahvasti myös pohjoismaisessa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa yhteistyössä. Pohjoismaiden ulkoministerit pitivät epävirallisen maahanmuuttokysymyksiin keskittyneen kokouksen joulukuussa 2015. Pohjoismaat antoivat tukensa Ruotsin YK:n turvallisuusneuvostokampanjalle kaudelle 2017–2018. Myös pohjoismainen yhteistyö kriisinhallinnassa jatkui tiiviinä. Ulkoasiainhallintojen yhteistyön syventämistä jatkettiin. Suomi, Norja, Ruotsi ja Tanska muuttivat syyskuun 2015 lopussa Yangonissa uuteen yhteispohjoismaiseen kansliaan, jossa kokeillaan entistä pidemmälle menevää hallinnollista yhteistyömallia.

Ulkoministerikokouksia järjestettiin vuonna 2015 kolme: toukokuussa Helsingørissä, lokakuun alussa New Yorkissa ja lokakuun lopussa Reykjavikissa.

Puolustuspoliittinen yhteistyö

Vuoden 2015 NORDEFECO-puheenjohtajamaana toimi Ruotsi.

Yhteistyössä painottuivat turvallisuus- ja puolustuspoliittinen dialogi, pohjoismaiden harjoitusyhteistyö, tuki puolustuskapasiteetille kolmansissa maissa, suorituskykytyö, puolustusmateriaaliyhteistyö sekä dialogi Baltian maiden kanssa. Uutena työkaluna vuonna 2015 otettiin käyttöön NORDEFECO-toimintasuunnitelmat.

Poliittisen dialogin kautta käsiteltiin mm. kansainvälistä kriisinhallintaa ja lähialueen turvallisuustilannetta, jota käsiteltiin myös puolustusministerien yhteisartikkelissa.

Ajankohtaisia ja käynnissä olevia hankkeita ovat mm. ilmatilannekuvan vaihtamiseen liittyvät yhteistyömahdollisuudet sekä yhteispohjoismaiset hankinnat. Vuonna 2015 päätettiin turvattujen viestiyhteyksien perustamisesta pohjoismaiden puolustushallintojen välille.

Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin puolustusministerit allekirjoittivat vuonna 2015 puolustusmateriaalialan yhteistyötä koskevan valtiosopimuksen. Sopimus on ensimmäinen NORDEFECOn viitekehyksessä allekirjoitettu valtiosopimus. Sopimuksen puitteissa tehtävät alasopimukset mahdollistavat yhteistyön syventämisen ja luovat edellytykset yhteisille puolustusmateriaalihankinnoille ja -hankkeille sekä parantavat tutkimus- ja teknologiatyön sekä hankintojen kustannustehokkuutta.

Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö

Pohjoismaiden ulkomaankauppaministerit kokoontuivat lokakuun lopussa Reykjavikissa Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhteydessä. Kokouksen pääaiheina olivat neuvottelut EU:n ja Yhdysvaltojen välisestä vapaakauppasopimuksesta, ajankohtaiset kysymykset maailman kauppajärjestön WTO:n puitteissa sekä kaupashteet Venäjään ja Kiinaan. Kokouksen puheenjohtajana toimi Tanska.

Yhteistyö kehityskysymyksissä

Pohjoismaisten kehitysministerien tapaamisessa 28.10. Reykjavikissa pääaiheita olivat kestävän kehityksen agendan toimeenpano sekä Eurooppaan suuntautuva muuttoliike.

Pohjoismaiden kehitysrahasto NDF selkeytti ja vahvisti rooliaan kansainvälisessä ilmatorahoitusarkkitehtuurissa ja panosti yhteistyöhön monenvälisen kehitysrahoituslaitosten kanssa. Johtokunta hyväksyi vuoden 2015 aikana 12 hanketta, joiden yhteenlaskettu rahoitus oli 37,9 miljoonaa euroa. NDF vahvisti raportointivuonna yhteistyötään Afrikan kehityspankin kanssa toteuttamalla yhteisrahoituksella kaikkiaan viittä hanketta Afrikassa. NDF:n johtokunta kokoontui kaksi kertaa Helsingissä ja kerran Kööpenhaminassa.

Pohjoismaat toimivat samassa äänestysryhmässä Maailmanpankissa sekä alueellisissa kehityspankeissa. Äänestysryhmäkoordinaatio onkin tärkein yhteistyön muoto, koska sen kautta Pohjoismaiden edustajat keskustelevat säännöllisesti yhteisestä kannanmuodostuksesta. Suomen kolmivuotiset johtokuntaedustajakaudet jatkuvat Maailmanpankissa ja Afrikan kehityspankissa. Edellisessä Suomi koordinoi pohjoismais-balttilaisen äänestysryhmän työskentelyä ja jälkimmäisessä pohjoismais-intialaista äänestysryhmää.

Pohjoismaista yhteistyötä tehtiin tiiviisti YK:n kehityskysymyksissä muun muassa YK-järjestöjen hallintoelimissä, yhteisin puheenvuoroin ja järjestämällä yhteispohjoismaisia tapaamisia YK-järjestöjen kanssa virkamiestasolta ministeritasolle. Pohjoismaat olivat yhdessä useiden YK:n kehitysjärjestöjen merkittävimpiä tukijoita myös rahallisesti.

Kansainvälisen ympäristöpolitiikan saralla järjestettiin vuosittaiset pohjoismaiset virkamiestason konsultaatiot YK:n ympäristöohjelman (UNEP) johdon kanssa. Vuoden 2015 konsultaatioissa korostui Agenda 2030:n ympäristöulottuvuuden toimeenpano sekä UNEPin ja YK:n ympäristökokouksen (UNEA) rooli toimeenpanossa ja seurannassa.

Humanitaarisen avun puolella Pohjoismaat käyvät jatkuvaa tiedonvaihtoa ja muodostavat yhdessä merkittävän rahoittajan. Vuonna 2015 humanitaaristen päällikköiden vuosikokous pidettiin Kööpenhaminassa ja yhteinen tapaaminen YK:n hätäapukoordinaattorin kanssa Reykjavikissa.

HORISONTAALISET KYSYMYKSET

Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen

Vuonna 2015 jatkettiin vuosille 2014 - 2017 asetetun pohjoismaisen liikkuvuuden strategia- ja toimintaohjelman "*Viisikymmentäkuusi pohjoismaista yhdistelmää*" täytäntöönpanoa. Suomen vuoden 2016 puheenjohtajuuskaudelle rajaesteet asetettiin yhdeksi läpileikkaaviksi teemaksi.

Rajaesteneuvosto

Suomi nimitti rajaesteneuvoston kansalliseksi edustajaksi lainsäädäntöneuvos Sten Palmgrenin ja Ahvenanmaa jo rajaestefoorumissa vaikuttaneen Gunnar Westerholmin. Loppuvuodesta Palmgren luopui paikastaan ja uudeksi edustajaksi valittiin Keskuskauppakamarin toimitusjohtaja Risto E. J. Penttilä.

Rajaesteneuvoston toimintavuosi oli kiireinen. 35 priorisoidun rajaesteen kanssa työskentelyn lisäksi vuoden 2015 aikana puheenjohtajamaa Tanska järjesti työmarkkinaosapuolten kanssa pohjoismaiseen talouskasvuun liittyvän selvityksen ja konferenssin. Lisäksi dialogia EU-komission kanssa syvennettiin.

Jo olemassa olevien rajaesteiden poistamisen lisäksi rajaesteneuvosto keskittyi ennaltaehkäisevään työhön. Suoritettujen kartoitusten pohjalta Rajaesteneuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristö eh-

dottivat yhdeksää toimenpidettä, joilla yhteistyötä ennaltaehkäisevässä toiminnassa voidaan parantaa. Osana kokonaisuutta valmisteltiin EU-direktiivien seulontaprosessia Suomen puheenjohtajuuskaudelle.

Vuoden aikana ratkaistiin 12 rajaestettä. Rajaesteneuvoston toimintakertomus vuodelle 2015 löytyy ministerineuvoston sivuilta. (<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:895455/FULLTEXT04.pdf>)

Tiedotus, neuvonta ja rajaesteiden kartoitus

Pohjoismaisilla neuvontapalveluilla, mukaan lukien Suomessa toimivat Haloo Pohjola sekä Pohjoiskalotin Rajaneuvonta, on pohjoismaisen liikkuvuuden strategia- ja toimintaohjelman mukaan tärkeä rooli rajaesteiden kartoittajana ja tiedonkerääjänä. Yhteisiä kokouksia, joissa eri neuvontapalveluiden yhteistyötä kehitettiin eteenpäin, järjestettiin vuoden aikana kolme.

Yksityishenkilöille suunnattu, Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittama ja Suomessa Pohjola-Nordenin hallinnoima neuvontapalvelu Haloo Pohjola laajeni aidosti yhteispohjoismaiseksi palveluksi avatessaan toimiston Grönlannin Nuukiin. Vuonna 2015 palvelu rikkoi ensimmäistä kertaa yli miljoonan vuosittaisen kävijän rajapyykin.

Yksityishenkilöille suunnatun tiedottamisen lisäksi tärkeä osa Haloo Pohjolan tiedotustyötä on verkostoituminen ja tiedonvaihto viranomaisten ja poliittisten päättäjien suuntaan. Haloo Pohjola valmisteli vuoden aikana useita rajaesteisiin liittyviä selvityksiä, järjesti 12 seminaaria ja oli mukana yli 20 muun tapahtuman järjestämisessä.

Valtionhallinnon puolella eri ministeriöiden, Kansaneläkelaitoksen, Eläketurvakeskuksen, Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntija- ja palveluorganisaation (CIMO), Opetushallituksen, Verohallinnon ja Väestörekisterikeskuksen tiedonvaihtoa rajaesteyhteistyön alalla tehtiin Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunnassa, joka kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Rajaesteneuvoston Suomen edustaja, Suomen Haloo Pohjola ja Pohjoiskalotin Rajaneuvonta kuuluvat kokoonpanoon.

Rajaneuvonnan yhteydenottojen kokonaismäärä oli 3921 vuonna 2015.

Yrityskontaktien määrä lisääntyi edelleen vuonna 2015. Pohjoiskalotin Rajaneuvonta on dokumentoinut lähemmäs 140 rajaestetapausta. Suurin osa tapauksista on ratkennut sen jälkeen, kun Pohjoiskalotin Rajaneuvonta on ollut yhteydessä asianomaiseen viranomaiseen. Pohjoismaiden ministerineuvoston rajaestetietoverkostoon ja rajaesteneuvoston tiedoksi on toimitettu kahdeksan rajaestettä.

Pohjoiskalotin Rajaneuvonnan kotisivujen kävijämäärät ja sivunäytöt kasvoivat lähes 40 % edellisestä vuodesta.

Kestävä kehitys

PMN:n kestävä kehityksen ryhmä toimii pohjoismaiden yhteistyöministereiden ja yhteistyökomitean (UM) alaisuudessa. Vuonna 2015 valmisteltiin YM:n ehdotuksesta ryhmän toiminnan uudelleen suuntaamista mikä johtikin siihen, että vuonna 2016 ryhmä tulee paneutumaan pohjoismaiden toimiin ja yhteistyömahdollisuuksiin, jotka liittyvät YK:n 2030-agendan kestävä kehityksen tavoitteisiin.

Pohjoinen ulottuvuus, lähialueet ja alueneuvostot

Pohjoismaiden ministerineuvosto jatkoi aktiivista yhteistyötä muiden pohjoisten alueneuvostojen ja alueellisten rakenteiden kanssa ja osallistui EU:n Itämeren alueen strategian ja pohjoisen ulottuvuuden politiikan toimenpanoon.

Baltian maiden kanssa yhteistyö jatkui tiiviinä ja päätettiin esim. perustaa Viron Narvaan uusi toimisto. Lisäksi päätettiin tukea venäjänkielistä mediaa Baltian maissa.

Yhteistyöministerit päättivät maaliskuussa 2015 Luoteis-Venäjän toimistojen alasajamisesta Venäjän viranomaisten antaman "ulkomaisen agentin" statuksen takia. Yhteistyö jatkuu kuitenkin eri muodoissa projektien kautta.

Arktisessa yhteistyössä PMN:n hyväksymä toimintaohjelma vuosiksi 2015–2017 toimeenpantiin. Sen kattava teema on arktisten alueiden kestävä kehittäminen. Vilnassa toimivan valkovenäläisen maanpakolaisyliopiston EHU:n (European Humanities University) toiminta ajautui hallinnollisten ja taloudellisten epäselvyyksien vuoksi vaikeuksiin. Ruotsi ja EU päättivät lisäksi rahoittaa EHU:a SIDA:n kautta PMN:n hallinnoiman rahaston sijasta, mikä johti keskusteluun PMN:n asemasta vastata EHU:n rahoituskoordinaatiosta tulevaisuudessa.

Myös yhteistyötä läntisten naapureiden kanssa jatkettiin.

Ministerineuvoston varsinainen lähialueyhteistyöbudjetti on kaikkiaan lähes 13 milj. EUR.

Nuorisoyhteistyö

Nuorisoyhteistyö, Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (Ungdomens Nordiska Råd, UNR), Nordjobb-vaihto-ohjelma ja Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto

Pohjoismaisen nuorisoyhteistyön näkyvimmit yhteistyömuodot olivat liiton oman toiminnan ohella Nuorten Pohjoismaiden neuvosto ja Nordjobb-vaihto-ohjelma, joita Suomessa Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto (PNN) koordinoi. Pohjoismaiden neuvoston (PN) alainen Nuorten Pohjoismaiden neuvosto (UNR) järjesti vuotuisen istuntonsa lokakuun lopussa Islannissa. Vuonna 2015 istunnon teemoina olivat demokratia ja nuorten osallistuminen, ja istuntoon osallistui 80 nuorta eri Pohjoismaista.

Pääasiassa Pohjoismaiden ministerineuvoston (PMN) rahoittaman 30 vuotta täyttäneen Nordjobb-ohjelman tavoitteena on tarjota 18–28-vuotiaille pohjoismaisille nuorille kesätyötä, asunto sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanohjelmaa Pohjolassa. Vuonna 2015 kesätöitä Suomesta Nordjobbin kautta haki 1029 nuorta, joista 56 sai työpaikan. Vuonna 2015 yli 3100 suomalaista haki Nordjobbia muista Pohjoismaista, heistä 277 sai paikan.

PNN tarjoaa jäsenistölleen, jäsenjärjestöilleen sekä pohjoismaisista teemoista kiinnostuneille monipuolista ohjelmaa Suomessa ja muualla Pohjolassa. Vuonna 2015 50-vuotisjuhlaansa viettäneellä PNN:llä on 8 paikallisosastoa Suomessa, 27 jäsenjärjestöä sekä noin 4900 henkilöjäsentä. PNN:n painopistealue vuoden 2015 toiminnassa oli valtakunnallisen näkyvyyden lisääminen. PNN on osallistunut PMN:n puheenjohtajuusvuonna 2016 järjestettävän nuorisokonferenssin suunnitteluun.

NORDBUK

NORDBUK, Lapsi ja nuorisoyhteistyön komitea, on Pohjoismaiden ministerineuvoston neuvoa-antava ja koordinoiva elin, joka vastaa pohjoismaisista ja kansainvälisistä lapsi- ja nuorisopoliittisista asioista. NORDBUKin toimintaa ohjaavat strategia-asiakirja, NORDBUKin toimintasuunnitelma sekä puheenjohtajamaan painotukset. NORDBUKin vastuulla on strategia-asiakirjan koordinointi ja seuranta.

Komitean vuosibudjetista suurin osa, n. 4 miljoonaa Tanskan kruunua (kokonaisbudjetti n. 6 miljoonaa Tanskan kruunua), annetaan erillisellä päätöksellä Kulturkontakt Nordille (KKN). KKN jakaa varat NORDBUK-ohjelman mukaisesti eteenpäin avustuksina erilaisille pohjoismaisille järjestöille, jotka tekevät nuorisolähtöisiä projekteja. Vuonna 2015 KKN jakoi avustuksia yhteensä 38 nuorisoprojektille. Vuoden aikana suomalaisia hakijoita oli 18, joista 9 järjestöä sai avustusta. KKN:n tukemien projektien sisällöt olivat suurimmaksi osaksi nuorten järjestämiä pohjoismaisia konferensseja ja kokouksia, verkostoitumistapaamisia ja erilaisten materiaalien koostamista ja nettisivujen kehittämistä. Tämän lisäksi NORDBUK on rahoittanut erikseen yhteistyöprojekteja vuoden 2015 aikana, mm. Nordens Välfärdscenterin (NVC) lapsikäyhyys-projektia ja koostanut *Nordisk handbok för barn och ungas inflytande och delaktighet* -opaslehtisen jaettavaksi eri tilaisuuksissa Pohjoismaissa ja pohjoismaisille verkostoille.

Strategia-asiakirjan mukaisesti pohjoismaisen ministerineuvoston alaisten elinten tulisi ottaa toiminnassaan huomioon lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategia ja sen painotukset, erityisesti poikkihallinnollinen yhteistyö sekä lasten ja nuorten osallisuus.

Suomen puheenjohtajuuskaudella vuonna 2016 hyväksytään uusi lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategia vuosille 2016-2022 sekä viedään eteenpäin strategian toteuttamissuunnitelman toimeenpanoa. Vuoden 2016 aikana ulkopuolinen konsultti selvittää myös KKN:n roolia ja NORDBUKin tulevaisuuden painopisteitä järjestörahoituksessa.

Vuoden tärkein tapahtuma on Helsingissä 26.-28.9.2016 järjestettävä Sillat-konferenssi, jossa otetaan kantaa laajasti eri nuorisonäkökuelmiin mielenterveydestä työelämään ja nuorten tulevaisuuteen.

Yhteistyötä tehdään myös tasa-arvosektorin kanssa järjestämällä ihmiskauppaa koskeva seminaari loppusyksyllä sekä ollaan mukana OKM:n korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osaston koolle kutsumassa työryhmässä, jonka tarkoituksena on järjestää tilaisuus ekstremismistä Pohjoismaissa.

Ruotsin kielen edistäminen

Svenska nu –verkosto, joka toimii yhdeksättä vuotta, edistää positiivista asennetta kieliä ja kielten oppimista kohtaan Suomessa. Vuonna 2015 verkoston kouluille tarjoama ruotsinkielinen kulttuuriohjelmaa tavoitti kaikkiaan 80 000 oppilasta ja opettajaa eri puolilla maata. Kouluissa järjestettävään kulttuuriohjelmaan liittyy pedagoginen materiaali, jota opettajat ja oppilaat voivat hyödyntää ennen ja jälkeen vierailun sekä sen aikana. Ruotsinkielisten toiminnallisten työpajojen tavoitteena on integroida kieltenopetusta muihin kouluaineisiin. Svenska nu tuotti ruotsin kielen opetuksen tueksi myös sähköistä opetusmateriaalia ja kehitti sosiaalisen median käyttöä opetuksessa rohkaistakseen suomenkielisiä oppilaita käyttämään ruotsin kieltä nuorille luontevassa ympäristössä. Toiminnan avainsanoja ovat oppiminen, luovuus ja ilo. Toisen ja korkea-asteen opiskelijoille järjestettiin tiedotustilaisuuksia pohjoismaisista opiskelu- ja työmahdollisuuksista sekä kielitaidon merkityksestä työelämässä. Yli 1500 opettajaa eri kouluasteilta päivitti kieli- ja kulttuuritaitojaan Svenska nu -verkoston järjestämässä täydennyskoulutustilaisuuksissa.

Itsehallintoalueiden asema ja osallistuminen

Pohjoismaiset itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti osallistuivat ministerineuvoston toimintaan aktiivisesti Helsingin sopimuksen määrittämässä puitteissa ja mahdollisimman täysipainoista osallistumista linjanneen Ahvenanmaa-asiakirjan pohjalta. Itsehallintoalueiden keskinäinen koordinaatio jatkui ja vuonna 2015 esille nousi itsehallintoalueiden aseman vahvistaminen Pohjoismaisissa instituutioissa.

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA

Kulttuuriyhteistyö

Yhteistyöministerien vision mukaan Pohjoismaita tulisi profiloida enemmän ja paremmin ulkomailla. Kulttuurisektorin suurin yhteinen ponnistus vuonna 2015 oli Tanskan puheenjohtajuusvuoden aloitteesta käynnistynyt tulevien *Nordic Cool* -kulttuurisatsausten konseptin kehittäminen. Tätä varten asetettiin yhteispohjoismainen työryhmä. Tulevien satsausten konseptin kehittämisen lisäksi työryhmän tehtävänä oli myös valita hanke ja kohdema vuodelle 2017 kulttuurisatsaukselle. Työryhmän ehdotuksesta kulttuuriministerit valitsivat Lontoon *Southbank Centerin* vuoden 2017 yhteispohjoismaisen kulttuurisatsauksen järjestäjäksi.

Norjan aloitteesta kulttuuriministerit antoivat yhteisen julkilausuman koskien kulttuuriperintöesineiden laitonta kauppaa ja maastavientiä. Aiheesta järjestettiin vielä Osllossa pohjoismainen konferenssi viranomais-toimijoille joulukuussa 2015.

Vuoden 2015 aikana valmisteltiin tulevaa Suomen puheenjohtajuusvuotta. Kulttuurin sektoriohjelman lähtökohtana on kulttuuriministerien strategia ja sen viisi alateemaa (kestävä, luova, kulttuurienvälinen, nuori ja digitaalinen Pohjola). Nämä teemat toimivat myös puheenjohtajuusvuoden ohjelman suunnittelun runkona. Yhteistyössä taiteen tiedotuskeskusten kanssa keskusteltiin kentän tarpeista ja toiveista sekä mahdollisista jo olemassa olevista tai suunnitteilla olevista yhteispohjoismaisista hankkeista. Lähtökohtana oli valita puheenjohtajuusvuodelle strategian alateemojen mukaisia ajankohtaisia hankkeita, jotka mahdollisesti ovat myös jatkumoa aikaisempien puheenjohtajuusvuosien hankkeille.

Yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön (STM) sekä työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kanssa suunniteltiin kolmivuotista (2016–2018) prioriteettihanketta ”Hyvinvoivien ihmisten innovatiivinen ja avoin Pohjola 2020”.

Koulutus- ja tutkimusalan yhteistyö

Koulutuksen ja tutkimuksen ministerineuvoston työ pohjaa ministerineuvoston omaan yhteistyöohjelmaan Laadukasta ja merkityksellistä koulutusta ja tutkimusta (voimassa vuodesta 2015).

Pohjoismaiden opetus- ja tiedeministerit kokoontuivat huhtikuussa Kööpenhaminassa. Kokouksen teemoina olivat opettajankoulutuksen kehittäminen, sosiaalinen liikkuvuus koulutusjärjestelmässä, radikalisaation ehkäiseminen ja naisten asema tieteesä. Opettajankoulutuksen kehittämiskysymysten ja pohjoismaisen yhteistyön edistämisen parissa työskenteli vuoden aikana erityinen asiantuntijaryhmä. Hyvinvointialojen korkeakoulutusyhteistyön mahdollisuuksia kartoitti erillinen asiantuntijaryhmä. Kumpikin ryhmä on jättänyt ehdotuksensa yhteistyön kehittämisestä ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoitusjärjestelmien, erityi-

sesti *Nordplus-* ja *Nordic Master* -ohjelmien, hyödyntämisestä tässä yhteydessä. Näiden lisäksi ministerineuvoston alaisuudessa toimi vuonna 2015 korkeakoulutuksen laadun asiantuntijaryhmä sekä aikuisten perustaitojen asiantuntijaryhmä. Ryhmien työn tuloksia käsitellään vuoden 2016 aikana.

Pohjoismaisen tutkimusyhteistyön organisaatio NordForsk juhli 10-vuotista taivaltaan vuonna 2015. Tanskan puheenjohtajuusvuoden keskeisiä tuloksia oli pohjoismaisen neutronitutkimuksen tutkimusohjelman käynnistäminen joulukuussa 2015. NordForskillä on näiden ohjelmien lisäksi käynnissä olevia laajoja tutkimusohjelmia mm. koulutustutkimuksessa, arktisessa tutkimuksessa, terveyden ja hyvinvoinnin tutkimuksessa sekä eSciencessä.

Poikkihallinnollinen asiantuntijaryhmä kartoitti kulttuuri- ja koulutussektorin yhteistyön mahdollisuuksia kielikysymyksissä. Konkreettisen yhteistyön suunnittelu jatkuu vuonna 2016.

Suomen puheenjohtajuusvuoden valmistelusta:

Koulutuksen ja tutkimuksen sektoriohjelmaa valmisteltiin tiiviissä yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa ja ottamalla huomioon pohjoismaisen yhteistyön jatkumo. Sektoriohjelman keskeisiksi teemoiksi valikoituivat digitalisaatio, osallisuuden vahvistaminen, osaamispolkujen kehittäminen ja avoin tiede. Vuoden aikana eri politiikkatason keskusteluissa on tarkoitus käsitellä erityisesti turvapaikanhakijatilannetta ja sen vaikutuksia koulutusjärjestelmään.

Poikkihallinnollista yhteistyötä on tarkoitus vahvistaa sosiaali- ja terveys-, tasa-arvo-, kulttuuri- ja työelämäsektoreiden kanssa kolmivuotisessa prioriteettihankkeessa *”Hyvinvoivien ihmisten innovatiivinen ja avoin Pohjola 2020”*. Sektoriohjelman teemoja käsitellään osaltaan myös tässä viitekehyksessä erityisesti kysymyksissä, jotka koskevat lasten ja nuorten hyvinvointia ja osallisuutta.

Ympäristö

Ympäristöyhteistyön toimintaohjelma 2013–2018 antaa suuntaviivat Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyölle ympäristösektorilla. Ohjelman pääteemat ovat yhteiskunnan kestävä kehitys, ilmastonmuutos ja ilman epäpuhtaudet, luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemit sekä terveydelle ja ympäristölle haitalliset kemikaalit. Toimintaohjelman väliarviointi tehtiin 2015 ja ohjelma on tavoitteiltaan edelleen tarpeellinen. Ohjelmaa toteuttavat 8 työryhmää ennen kaikkea hankeyhteistyön kautta. Ryhmien työ tukee kansallista toimintaa ympäristöasioissa sekä Pohjoismaiden yhteistyötä suhteessa EU:n ja kansainvälisiin prosesseihin.

Vuoden 2015 keskeisiin toimiin kuuluvat pohjoismaisen tuki YK:n kansainvälisen ilmastopimuksen neuvotteluille ja erinomaista näkyvyyttä saanut Pohjoismaiden paviljonki Pariisissa COP21:ssä, samoin kuin yhteistyö ja koordinaatio eri ympäristösopimusten toiminnassa. Tanskan puheenjohtajuusohjelma käynnisti toimintaohjelman, joka tavoitteena on edistää resurssitehokasta ja kestävää pohjoismaista muoti- ja tekstiilituotantoa.

Ympäristösektorilla on valmisteltu kaksi puheenjohtajuuskauden prioriteettihanketta, joita toteutetaan 2016-2018: Pohjoismaiden ympäristömerkki Joutsen ja sen rooli kiertotaloudessa sekä EU:n ympäristöjälkityössä, ja toisena hankkeena arktiset pintavedet ja niiden sosioekonomiset hyödyt. Lisäksi ympäristösektorilla on kaksi muuta lyhytaikaisempaa hanketta, joista toinen koskee julkisia hankintoja kiertotaloudessa ja

toinen kansainvälisen kemikaalihallinnon kehittämistä. Ympäristösektorilla ei ole erillistä puheenjohtajuusohjelmaa.

YM osallistuu monivuotiseen, Nordic Innovationin vetämään *Nordic Built Cities* -hankkeeseen. Siinä toteutettiin vuonna 2015 innovaatiokilpailu urbaaneista haasteista kestävien, älykkäiden ja viihtyisien kaupunkien kehittämiseksi.

Muu pohjoismainen ympäristöhallinnon toimialan yhteistyö

Säännöllistä yhteistyötä on myös mm. aluesuunnittelun, merialuesuunnittelun ja rakentamisen erikoiskysymyksissä (esim. kosteusasiat, rakennustuotesäännökset).

Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO (Nordic Environment Finance Corporation) on ympäristöhankkeita lähialueilla rahoittava kansainvälinen rahoituslaitos. Vuonna 2015 neuvoteltiin ehdotus NEFCO:n maantieteellisen toiminta-alueen laajentamiseksi, jonka avulla lisätään investointien joustavuutta ja riskinhallintaa.

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

Elinkeinoministerikokous pidettiin 7.12., energiaministerikokous 10.11. ja alueministerikokous 27.4.2015 Kööpenhaminassa.

Elinkeinoministerikokouksessa keskeisiä teemoja olivat ministerineuvoston modernisaatioprojekti, Pohjoismaiden kansainvälinen profiloitustrategia, uuden pohjoismaisen pääministerialoitteen valmistelu sekä raja-estetyö. Vuoden 2015 painopistealueena oli Nordic Innovationin evaluaatio, uuden toimitusjohtajan valinta sekä strategiatyön käynnistäminen.

Energiaministerien kokouksessa ministerit keskustelivat EU:n energiaunionin ja erityisesti siihen liittyvän alueellisen yhteistyön haasteista Pohjoismaiden energiayhteistyölle ja EU:n valtiontukisääntöjen uudistamisen vaikutuksista uusiutuvan energian tukemiseen. Energiaministerit päättivät teettää toimintasuunnitelman sähkömarkkinoiden teho-ongelmien helpottamisesta seuraavaa ministerikokousta varten. Ministerit totesivat, että sähkömarkkinayhteistyötä on tarpeen edelleen vahvistaa, jotta kasvava määrä uusiutuvaa sähköä voidaan sopeuttaa sähköjärjestelmään. Lisäksi integroituminen eurooppalaisiin sähkömarkkinoihin asettaa haasteita säilyttää hyvin toimivat pohjoismaiset menettelyt sähköverkon ja -järjestelmän kehittämisessä.

Aluekehityksestä vastaavien ministereiden kokouksessa pääteemana olivat pohjoismaisten kaupunkien haasteet, kehitystrendit ja toiminta. Ministerit antoivat aluepolitiikan virkamieskomitealle ja sen alaiselle aluesuunnittelu- ja kestävät kaupunkialueet -työryhmälle tehtäväksi jatkovalmistella kaupunkipolitiikkaa vuoden 2016 alueministerikokoukseen.

Elinkeino- ja innovaatiopolitiikka

Tanskan puheenjohtajuuskaudella keskityttiin Oslossa pääkonttoriaan pitävän Nordic Innovationin toiminnan järjestämiseen. Laitokselle tehtiin evaluaatio (tutkimusyhtiö Technopolis), valittiin uusi toimitusjohtaja ja käynnistettiin evaluaation pohjalta strategiatyö, joka tulee jatkumaan Suomen puheenjohtajuuskaudella. Nordic Innovationiakin koskevissa valtiotukineuvotteluissa edettiin Tanskan johdolla.

Toimintavuonna jatkettiin myös pohjoismaisen elinkeino- ja innovaatiopoliittisen ohjelman 2014–2017 toteuttamista.

Energiapolitiikka

Tanskan puheenjohtajuuskauden 2015 tavoitteena oli edelleen kehittää Pohjolaa johtavana vihreän kasvun ja sopeutumisen alueena. Energiaministerikokouksen yhteydessä Kööpenhaminassa järjestettiin konferenssi *The role of Nordic municipalities and regions in the green transition*. Konferenssissa keskityttiin kuntien rooliin ilmaston muutoksen hillinnässä ja strategiseen energiasuunnitteluun sen välineenä. Suomesta konferenssiin osallistuivat Lappeenrannan, Porvoon ja Helsingin kaupungit.

Pohjoismaisten kantaverkko- ja järjestelmäoperaattorin yhteistyö sähköjärjestelmän hallinnassa ja kasvavan uusiutuvan energian määrän integroinnissa tiivistyi vuoden 2015 aikana. Pohjoismaisten regulaattorien järjestö NordREG avustaa myös niiden sähkömarkkinoihin liittyvien EU-asioiden seurannassa, joilla on merkitystä pohjoismaiselle yhteistyölle. Sähkömarkkinaryhmä, Pohjoismaiden energiatutkimus ja IEA järjestivät yhdessä Pohjoismaiden sähkömarkkinoiden faktoja esittelevän tilaisuuden COP21-tapahtuman yhteydessä. Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä on jatkettu mm. verkkokoodien ympärillä. Konsulttiselvitys Euroopan komission alueellisen markkinamallin ja pohjoismaiden sähkömarkkinamallin eroista on myös käynnistetty.

Energiatohokkuusyhteistyössä ajankohtainen hanke oli EPC:n (Energy Performance Contracting) tehostamisesta Pohjolassa. Vuonna 2015 valmistui myös selvitys *Behov av nordiskt samarbete inom byggande och energi*. Nordsyn-projektia päätettiin jatkaa vuoden 2017 loppuun asti. Nordsyn on Pohjoismaiden viranomaisten yhteistyö ekodesignin ja energiamerkintöjen markkinavalvonnassa

Uusiutuvan energian osalta fokus oli projektissa, jossa selvitetään Euroopan komission uusien energia- ja ympäristötuen suuntaviivojen vaikutuksia Pohjoismaiden uusiutuvan energian tukijärjestelmiin vuoden 2020 jälkeen. Uusiutuvan energian tuotantotukien osalta sääntöjä kiristetään siten, että vastaisuudessa hyväksytään vain teknologia neutraaleja tukiohjelmia. Projektin loppuraportti valmistuu keväällä 2016.

Pohjoismaiset energiaratkaisut olivat keskeisesti esillä Pariisin ilmastokokouksen COP21 yhteydessä järjestetyissä pohjoismaisissa tapahtumissa.

Aluepolitiikka

Tanskan puheenjohtajuuskaudella aluepolitiikan ja -suunnittelun sektorilla erityisenä painopisteenä oli *Nordic built cities*, jonka tavoitteena on kehittää houkuttelevia, älykkäitä ja kestäviä kaupunkeja. Myös seuraavat puheenjohtajamaat Suomi ja Norja ovat sitoutuneet jatkamaan työtä.

Aluesektorin kuluvan kauden yhteistyöohjelman toteutus päättyi 2016. Marraskuussa pidettiin virkamieskomitean ja Nordregion yhteinen tilaisuus, jossa keskusteltiin ohjelmaa toteuttavien työryhmien edistymisestä. Kyseessä on kaikkiaan neljä työryhmää: hyvinvointi/demografia, arktiset alueet, vihreä kasvu/suunnitteluyhteistyö ja vihreä kasvu/innovaatio. Viime mainitun vetovastuu on Suomella. Lisäksi keskusteltiin seuraavan kauden 2017–2020 yhteistyöohjelman sisältökriteereistä ja toimintatavoista. Uusi yhteistyöohjelma hyväksytään vuoden 2016 alueministerikokouksessa.

Pohjoismaiset yhteistyöministerit allekirjoittivat lokakuussa Länsipohjolan kehittämisrahastoa (Vestnordenfonden) koskevan valtiosopimuksen muutoksen.

Uusitussa sopimuksessa rahaston pääsijaintipaikka voi olla joko Färösaarilla, Grönlannissa tai Islannissa. Edellisessä sopimuksessa pääsijaintipaikka oli ainoastaan Reykjavik ja rahastolla oli edustus Torshavnissa ja Nuukissa.

Vuoden lopulla päätettiin, että kahdentoista raja-alue työryhmän rahoitus uudistetaan vuoden 2016 kevätkaudella. Samalla annettiin rajatyöryhmille aktiivisina alueellisina toimijoina mahdollisuus osallistua tiiviimmin uuden yhteistyöohjelman valmisteluun.

Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla

Pohjoismaiden valtiovarainministerit pitivät vuonna 2015 yhden kokouksen, joka pidettiin Kööpenhaminassa 23. lokakuuta. Kokouksessa keskusteltiin pohjoismaisen hyvinvointimallin tulevaisuudesta sekä muuttoliikkeestä. Toimivat työmarkkinat ja korkea työllisyysaste nähtiin hyvinvoinnin keskeisimpinä edellytyksinä tulevaisuudessa. Muuttoliikkeen osalta suurin muutos suhteessa aiempaan on tapahtunut Suomen tilanteessa; merkittävä haaste kaikille pohjoismaille on muuttoliikkeen kautta saapuneen väestöosan integroiminen osaksi toimivia työmarkkinoita, eikä ainoastaan osaksi sosiaaliturvajärjestelmää.

Taloukasvun näkymät Pohjoismaissa vaihtelevat huomattavasti. Suomessa, Norjassa ja Tanskassa odotetaan heikkoa tai kohtalaista taloukasvua, kun taas Ruotsissa ja erityisesti Islannissa BKT:n odotetaan kasvavan nopeammin. Valtiovarainministerit sopivat kokoontuvansa seuraavan kerran lokakuussa 2016 Helsingissä.

Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesektori

Vuonna 2015 MR-FJLS:n vuosittainen ministerikokous peruuntui Tanskan vaalien takia.

MMM:ssä aloitettiin puheenjohtajuuskauteen liittyvien ruokatapahtumien järjestely, joita ovat pohjoismainen ohjelma Gastro-messuilla Helsingissä 18.3.2016, ruokakulttuuri- ja -kasvatusseminaari 18.8.2016 Helsingissä sekä artesaaniruokakilpailu ja -seminaarit 10.-13.10.2016 Raaseporissa. Lisäksi valmistauduttiin Ny Nordisk Mat III -ohjelman ohjausryhmän puheenjohtajuuteen vuonna 2016.

MMM valmisteli suunnitelman pohjoismaisen sinisen biotalouden tiekarttaa koskevaksi hankkeeksi. Hanke hyväksyttiin rahoitettavaksi Suomen puheenjohtajakauden prioriteettihankkeena.

Pohjoismainen Geenivarakeskus NordGen on vakiinnuttanut vuosien mittaan toimintansa keskittyen sille kuuluviin päätehtäviin ja saanut talouden hyvin tasapainoon. Viimeisten kahden vuoden aikana on suurin osa henkilöstöstä vaihtunut (kahdeksan vuoden sääntö). Vuoden 2015 alusta lähtien johtokunta on toiminut neuvoa-antavana johtokuntana ja vastuu taloudesta on Nordgenin johtajalla.

Sosiaali- ja terveystaloudellinen politiikka

Pohjoismaiden sosiaali- ja terveysministerit kokoontuivat 9.9.2015 Kööpenhaminassa. He keskustelivat raportin *Tulevaisuuden pohjoismainen terveydenhuollon yhteistyö* suosituksista ja niiden jatkotoimista. Etenkin kansanterveysyhteistyön kehittämistä pidettiin tärkeänä. Ministerit hyväksyivät antibioottiresistenssiä käsittelevän julkilausuman sekä perustivat pohjoismaisen strategiaryhmän käsittelemään antibioottiresistenssiky-symyksiä. Ministerit hyväksyivät myös julistuksen, jossa tuotiin esiin Pohjoismaiden halu tukea vapaan liikkuvuuden periaatteita EU:ssa ja turvata tulevaisuudessa entistä parempi sosiaaliturvan yhteensovittamisjärjestelmä. Ministerit päättivät myös muuttaa Pohjoismaiden välisen sopimuksen eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista (ns. Arjeplog -sopimus).

Suomi käynnisti kolmivuotisen poikkihallinnollisen prioriteettihankkeen *Hyvinvoivien ihmisten innovatiivinen ja avoin Pohjola 2020* suunnittelun.

Tasa-arvoyhteistyö

Ministerineuvoston tasa-arvo-alan yhteistyöohjelman *Yhdessä tasa-arvon puolesta – Vahvempi Pohjola 2015–2018* keskeiset teemat ovat hyvinvoinnin, innovaatioiden ja julkisen tilan tasa-arvo. Vuonna 2015 tehtiin selvityksiä ja järjestettiin konferensseja mm. sukupuolenumukaisen segregaaion vähentämisestä koulutuksessa, seksismiin ja vihapuheen demokratiavaikutuksista sekä nuorten naisten ja miesten poismuutosta syrjäisiltä alueilta, erityisesti Grönlannista ja Färsaarilta. YK:n Naisten asema komitean (CSW) istunnon yhteydessä New Yorkissa järjestettiin pohjoismainen ministeripaneeli (11.3.2015) ja asiantuntijapaneeli (13.3.2015). Tasa-arvoministerit keskustelivat miesten roolin vahvistamisesta sukupuolten tasa-arvon edistämässä ja asiantuntijat tasa-arvosta taloudellisen kasvun ja kestävän kehityksen tekijänä. Ministerineuvosto osallistui myös Islannissa 21.-22.10.2015 pidetyn naisten äänioikeutta ja demokratiaa juhlistavan konferenssin järjestämiseen. Pohjoismainen tasa-arvotiedon keskus (NIKK) tiedotti tasa-arvoyhteistyöstä, verkostoi pohjoismaisia toimijoita sekä jakoi ministerineuvoston tukirahoitusta kansalaisjärjestöjen tasa-arvoyhteistyöhön.

Suomen puheenjohtajuusohjelman valmistelut tasa-arvosektorilla aloitettiin talvella 2015 ja pääosa hanke-suunnitelmista budjetiteineen hyväksyttiin virkamieskomitean kokouksissa syksyllä 2015. Tasa-arvosektori osallistui aktiivisesti Suomen puheenjohtajuuskauden prioriteettihankkeen *Hyvinvoivien ihmisten innovatiivinen ja avoin Pohjola 2020* suunnitteluun

Työelämää koskeva yhteistyö

Tanskan puheenjohtajuusohjelmassa painottui kasvun ja työllisyyden lisääminen, arktinen yhteistyö ja tietoisuuden lisääminen pohjoismaisista arvoista. Nuorisotyöttömyyden sekä sosiaalisen polkumyynnin torjuminen ja rajaesteiden poistaminen olivat keskeisiä teemoja. Lisäksi käynnistyi Poul Nielsonin toteuttamana pohjoismaisen työelämäsektorin strateginen läpivalaisu. Sen tarkoituksena olivat konkreettiset suositukset, jotka koskevat pohjoismaisen yhteistyön tehostamista EU-ETA-asioissa ja muissa kansainvälisissä asioissa (erityisesti OECD ja ILO) sekä sektorin tavoitteisiin liittyvät yhteispohjoismaiset aloitteet, jotka tukevat työllisyyttä, alhaista työttömyyttä, osallisuuden lisäämistä työelämässä ja hyvää työympäristöä sekä kolmikantayhteistyön roolia pohjoismaisesta näkökulmasta. Läpivalaisu luo pohjan sektorin uuden yhteistyöohjelman valmistelulle.

Työelämän ministerineuvoston (MR-A) kokouksessa 17.11.2015 Kööpenhaminassa käytiin teemakeskustelu työmarkkinaosapuolten kanssa työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten tilanteen parantamiseen tähtäävistä toimista. MR-A sai tilannekatsaukset työelämäsektorin strategisesta läpivalaisusta ja rajaesteyhteistyöstä. Lisäksi vaihdettiin tietoa maakohtaisista ajankohtaisista asioista sekä pakolaistilanteesta ja maiden kotouttamistoimenpiteistä. Lisäksi MR-A päätti lähettää EU:n komissiolle EU-asioita ja työttömyysturvaa koskevan julkilausuman.

Työelämän ministerineuvoston alaisuudessa toimii työelämän virkamieskomitea (ÄK-A) ja sen alaisuudessa kolme jaostoa: työmarkkina-, työoikeus- ja työympäristöjaosto. ÄK-A päätti jatkaa työelämäsektorin yhteistyöohjelmaa 2013–2016 vuoden 2017 loppuun, jotta uuden ohjelman valmistelussa voidaan ottaa huomioon läpivalaisun tulokset.

ÄK-A:ssa mm. hyväksyttiin Helsingissä sijaitsevan NIVA:n (Pohjoismainen Työympäristökoulutusinstituutti; Nordiska Institutionen för Vidareutbildning inom Arbetsmiljöområdet) uusi strategia 2015–2018 sekä NIVA:n osalta pohjoismaisten laitosten normalisäännöt. Pohjoismais-balttilais-puolalaisen informaatioryhmän toimiaikaa jatkettiin vuoden 2017 loppuun. Nordjobb-ohjelmasta päätettiin suorittaa ulkoinen arviointi vuoden 2016 alkupuoliskolla. Rajaesteyhteistyötä jatkettiin.

Työmarkkinajaoston vuonna 2011 käynnistämä analyysi *Youth unemployment and inactivity*, joka koski nuorten siirtymistä koulusta työelämään, päättyi vuonna 2015. Lisäksi valmistui alueellinen pohjoismais-virolainen raportti osana OECD:n kansainvälistä aikuistutkimusta (PIAAC). Jaosto käynnisti vertailevan analyysin työvoimapalvelu- ja työttömyysturvajärjestelmien hallinnollisesta organisoinnista eri Pohjoismaissa ja organisoinnin vaikutuksesta tuloksellisuuteen.

Työympäristöjaosto keskittyi paremman työympäristön ja työhyvinvoinnin edistämiseen. Työympäristöjaosto myönsi vuodeksi 2015 neljälle uudelle projektille rahoitusta ja yhdelle projektille lisämäärärahaa. Työympäristöjaosto käsitteli myös ajankohtaisia EU-asioita, työympäristöalan tutkimustoimintaa Pohjoismaissa sekä pohjoismaista työsuojeluvalvontaa ja muita ajankohtaisia asioita viranomaistoiminnassa.

Suomen vuoden 2016 puheenjohtajuuskautta varten STM, OKM ja TEM valmistelivat kolmivuotista prioriteettihanketta *Hyvinvoivien ihmisten innovatiivinen ja avoin Pohjola 2020*.

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

Pohjoismaisen oikeudellisen alan yhteistyön tavoitteena on edistää maiden lainsäädännön samankaltaisuutta ja siten poistaa rajaesteitä ja helpottaa pohjoismaalaisten keskinäisiä kontakteja. Työ on pitkäjänteistä ja sen pohjana ovat käytännön lainsäädäntöhankkeet, yhteispohjoismaiset työryhmät ja virkamiesten epävirallinen yhteistyö.

Vuoden 2015 oikeusministerikokous järjestettiin Grönlannissa. Kokouksen pääteemana oli radikalisaatio, jota käsiteltiin eri näkökulmista (mm. vankiloissa ja internetin välityksellä tapahtuva radikalisaatio sekä terroristimitarkoituksessa tehtyjen matkojen kriminalisointi).

Puheenjohtajuuskaudella keskitytään erityisesti seuraaviin teemoihin, joista on tarkoitus järjestää seminaarit: sähköinen valvonta, julkinen oikeusapu ja korruptio.

Pohjoismaista yhteistyötä täydentää Pohjoismaiden ja Baltian maiden Nordic-Baltic yhteistyö. Yhteistyötä ohjaa ministeritasolla hyväksytty Nordic-Baltic-tavoitesuunnitelma vuosille 2015–2017, jonka toteutumista koordinoi Nordic-Baltic Contact Group.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden oikeusministerit kokoontuvat yleensä joka toinen vuosi. Viimeisin ministerikokous järjestettiin Tanskassa 2014, ja seuraava kokous pidetään Tallinnassa syksyllä 2016. Vuoden 2014 ministerikokouksen linjausten mukaisesti vuonna 2015 on jatkettu tietojen ja kokemusten vaihtoa esimerkiksi seuraavilla alueilla: uhrien auttaminen, perheväkivalta ja erityisesti lasten ja nuorten asema rikosprosessissa, vaihtoehtoiset rangaistusmuodot ja erilaiset hoito-ohjelmat, sekä eri maissa meneillään olevat oikeuslaitosreformit (seminaari pidettiin Suomessa). Lisäksi ajankohtaiseksi aiheeksi on noussut turvapaikanhakijat ja maahanmuutto, siltä osin kuin se kuuluu OM:n toimialaan.

MUU POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ

Yhteistyö kuluttaja-asioissa

Pohjoismainen kuluttajaryhmä (Nordisk Konsumentgrupp), joka koostuu Pohjoismaiden kuluttaja-asioista vastaavien ministeriöiden sekä Tanskan ja Islannin osalta osin kuluttajahallinnon muiden virastojen virkamiehistä, kokoontui vuonna 2015 kaksi kertaa.

Molemmat kokoukset pidettiin Kööpenhaminassa. Kesäkuussa pidetyssä kokouksessa erityisinä teemoina olivat digitaalinen sisämarkkinastrategia (DMS), jakamistalous sekä markkinointia koskeva lainsäädäntö. Marraskuun kokous pidettiin pohjoismaisen, vaihtoehtoista riitojenratkaisua käsittelevän seminaarin yhteydessä. Erityisteemoina kokouksessa oli pakettimatkadirektiivi ja jakamistalous. Molemmissa kokouksissa valmisteltiin myös uutta kuluttaja-alan yhteistyöohjelmaa.

Pohjoismaiden kuluttaja-asiamiesten vuosittainen tapaaminen järjestettiin lokakuussa Färsaarilla. Asiantuntijakokous viestintä- ja rahoituspalveluista järjestettiin helmikuussa Tukholmassa ja piilomainonnasta syyskuussa Kööpenhaminassa. Valmismatkaliikevalvojen yhteistyökokouksessa syyskuussa käsiteltiin valmismatkadirektiivin uudistuksen vaikutuksia. Euroopan kuluttajakeskusten ja Pohjoismaiden keskusten vuosittainen tapaaminen pidettiin toukokuussa Oslolla ja aiheena olivat erityisesti tilausansat ja lentomatrustajan oikeudet. Kuluttajakasvatusryhmän, *Nordic-Estonian Consumer Education Group (NECE)*, toukokuussa Suomessa pidetyssä kokouksessa hyväksyttiin uusi kuluttajakasvatuksen pohjoismainen strategia. Lisäksi ryhmä piti Nordplus-rahoituksella marraskuussa Tallinnassa kokouksen, jossa valmisteltiin komission Expert Groupin kokousta varten digitaaliset kompetenssit -muistiota.

Liikenne

Liikennesektorilla Pohjoismaat tekevät tiivistä yhteistyötä, johon osallistuvat niin liikenne- ja viestintäministeriö kuin ministeriön alaiset virastot sekä kattavasti muita hallinnonalan organisaatioita. Yksi keskeisimmistä yhteistyömuodoista on ollut BEATA (*Barents Euro Arctic Transport Area Steering Committee* -työryhmä, jonka puheenjohtajana Suomi toimi vuosina 2013-2015).

Pääosa tiealan pohjoismaisesta yhteistyöstä tapahtuu Pohjoismaisen tie- ja liikennefoorumin, PTL (*Nordiskt vägförbundet, NVF*) puitteissa. Pohjoismainen rautatiealan yhteistyö pohjautuu infrahaltijoiden NIM- yhteistyöhön (*Nordic Infra Managers*). Yhteistyö merenkulussa on monipuolista ja vuoden 2015 aikana järjestettiin ja osallistuttiin moniin meriliikenteen pohjoismaisiin seminaareihin. Ilmailun osalta säännöllistä yhteistyötä tehdään muun muassa ICAO:n (kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö) ja NOLU:n (pohjoismaisten ilmailujohtajien yhteistyöryhmä) puitteissa. Edellä mainittujen toimien lisäksi yhteistyö on jatkuvaa eri sektorikysymyksissä bilateraalitasolla.

Pelastusalan yhteistyö

Vuosittainen pohjoismainen pelastustoimesta ja varautumisesta vastaavien ministerien kokous (ns. Haaga-ministerikokous) järjestettiin Tanskan Tinglevissä 24.11.2015.

Ministerit sopivat, että Pohjoismaiden pelastustoimesta ja varautumisesta vastaavat viranomaiset laativat ministereille yhteisen selvityksen pohjoismaisten varautumisviranomaisten yhteistyömahdollisuuksista maa-hanmuuttokriisin logistiin haasteisiin vastaamiseksi (mm. majoitusjärjestelyt, paloturvallisuusvaatimukset). Ministerit sopivat myös, että yhteispohjoismaisia avustusvalmiuksia eli moduuleja kehitetään edelleen Suomen johdolla. Suomi on Haaga-yhteistyön seuraava puheenjohtajamaa ja isännöi pohjoismaisen pelastusministerikokouksen Suomessa syksyllä 2016.

Operatiivisen rajat ylittävän yhteistyön kehittäminen jatkui vuonna 2015 eri vakiintuneissa työryhmissä.

Ruotsin Nordred-puheenjohtajuuskausi huipentui 14.–16.9.2015 Göteborgissa järjestettyyn NORDRED-konferenssiin. Konferenssin teemana olivat äärimmäiset luonnonilmiöt ja luonnononnettomuudet, jotka tuovat pelastusviranomaisille uudenlaisia haasteita. Konferenssiraportti ja lisätietoja yhteistyöstä: www.nordred.org.

Puheenjohtajuusvuoden 2016 painopistealueita suunniteltiin ja ne ovat Suomessa järjestettävä ministerikokous 21.9.2016, kantojen yhteensovittaminen ja tiedonvaihto Pohjoismaiden vaikutusmahdollisuuksien ja näkyvyyden lisäämiseksi kansainvälisillä foorumeilla sekä operatiivisen rajat ylittävän yhteistyön kehittäminen.

Pelastuspalvelusta ja varautumisesta vastaavien ministerien kokous

Pelastuspalvelusta ja varautumisesta vastaavien ministerien kokous järjestettiin Norjan oikeus- ja varautumisministeri johdolla Osllossa toukokuussa. Vuoden 2013 ministerikokouksessa hyväksytyt Haaga II -julistuksen tavoitteita konkretisoitiin. Ministerit päättivät perustaa yhteispohjoismaisia pelastusmuodostelmia, moduuleja, ja tätä kautta lisätä mahdollisuuksia yhteisille pohjoismaisille avustusvalmiuksille. Erityisesti pelastustoimintaan pohjoismaisia tarpeita varten suunnattuja muodostelmia voitaisiin käyttää keskinäisen avun antamiseen Pohjoismaiden kesken suuronnettomuuden sattuessa ja ne voitaisiin ilmoittaa EU:n avustusvalmiusreserviin. Ministeri Räsänen toi kokouksessa esiin Suomen valmiuden ottaa johtorooli moduuliyhteistyön kehittämisessä jo olemassa olevan kylmäosaamisensa pohjalta. Lisäksi sovittiin, että vuoden 2013 ministerikokouksessa sovittu yhteisen suunnittelurakenteen luomiseksi Haaga-yhteistyölle tehtävä valmistelutyö esitellään Tanskassa järjestettävässä ministerikokouksessa 2015, jonka jälkeen puheenjohtajuus siirtyy Suomelle.

Osastopäällikkökokous

Norja järjesti toukokuun puolivälissä Osllossa pohjoismaisen osastopäällikkökokouksen. Kokouksessa keskusteltiin ajankohtaisista pohjoismaiseen pelastuspalveluyhteistyöhön ja varautumiseen liittyvistä tapahtumista kuluneen vuoden aikana sekä toukokuun ministerikokouksen asialistasta.

Pelastusylijohtajakokous

Pohjoismaisten pelastusylijohtajien kokous pidettiin kesäkuussa Visbyssä. Kokouksen yhteydessä Islanti ja Ruotsi järjestivät seminaarin, jossa keskityttiin tulivuorenpurkauksista syntyvien tuhkapilvien aiheuttamiin riskeihin. Lisäksi asialistalla oli Norjassa pidetty pelastusministerikokous, erityisesti pelastusmuodostelmiin ja isäntävaltion tukitoimiin (HNS) liittyvä pohjoismaisen yhteistyö sekä tutkimusyhteistyö.

Virkamieskokoukset ja Nordiskt Mötesforum

EU-yhteistyö on ollut voimakkaasti esillä virkamiestason kokousten ja Nordiskt Mötes -forumin asialistoilla vuoden aikana. Uusi päätös unionin pelastuspalvelumekanismista tuli voimaan vuoden 2014 alusta ja pää-

töksen toimeenpano on meneillään kaikissa Pohjoismaissa. Yhteispohjoismainen virkamiestason tekninen työryhmä valmisteli Suomen johdolla moduulien kehittämistyöstä raportin, joka valmistui joulukuussa 2014.

NORDRED

NORDRED on Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Islannin välinen sopimus yli rajojen ulottuvasta pelastusyhteistyöstä ja avunannosta onnettomuustapauksissa. NORDRED -yhteistyöryhmä kokoontui vuonna 2014 kaksi kertaa huhtikuussa Tukholmassa ja lokakuussa Helsingissä. Kokouksissa esiteltiin kunkin maan ajankohtaisia asioita ja käytiin keskusteluja mm. pelastustoimen kehittämishankkeista, Pohjoismaissa tapahtuneista suuronnettomuuksista, metsäpalojen torjunnasta, pelastuspalveluharjoituksista ja merellisestä pelastuspalveluyhteistyöstä (RITS/MIRG). Lisäksi käynnistettiin neuvottelut Suomen ja Ruotsin välisestä yhteistyöstä metsäpalojen satelliittivalvonnassa.

Pohjoismainen palonehkäisy-yhteistyö

Pohjoismainen palonehkäisykokous pidettiin elokuun lopulla Reykjavikissa. Kokouksessa esiteltiin kunkin maan ajankohtaisia hankkeita sekä keskusteltiin erityisesti asumisen paloturvallisuudesta ja palotarkastus- ja valvontatoiminnan kehittämisestä.

Pohjoismainen pelastustoimen tilastoyhteistyö

Pohjoismainen pelastustoimen tilastokokous Nordstat pidettiin syyskuussa Snekkerstenissä, Tanskassa. Kokouksessa esiteltiin kunkin maan pelastustoimen tunnuslukuja ja tilastojärjestelmien kehittämishankkeita.

Pohjoismainen palovaroitinpäivä

Pohjoismaista palovaroitinpäivää vietettiin kolmannen kerran 1.12. Vuosittain vietettävän palovaroitinpäivän tavoitteena on tiivistää pohjoismaista yhteistyötä paloturvallisuuden edistämässä.

Pohjoismainen yhteistyö paikkatietojen käytössä kriisinhallinnassa

Pohjoismainen yhteistyöryhmä (GIS i krishantering), joka koostuu kriisinhallinnan sekä maanmittauslaitosten vastaavista viranomaisista, kokoontui vuonna 2014 kaksi kertaa; toukokuussa Kööpenhaminassa ja lokakuussa Islannissa.

Haaga-yhteistyö

Aktiivisesta sektorikohtaisesta Haaga-yhteistyöstä voi nostaa esille erityisesti työryhmän, joka on toiminut CBRN-asioiden tiedonvaihdon, lessons learned -toiminnan sekä ensivaiheen toimijoiden ohjeiden yhtenäistämiseksi. Työryhmä piti kaksi kokousta; maaliskuussa Helsingissä ja lokakuussa Fredrikssundissa, Tanskassa.

Poliisiyhteistyö sekä poliisi-, tulli- ja huumeiyhteistyö

Poliisiyhteistyötä hallitsi tiedonvaihto terrorismirikoksista ja loppuvuonna pakolaistulvista. Tanska jakoi oma-aloitteisesti tietoja pohjoista kohti kulkemassa olevista pakolaisvirroista.

Tornionjokilaaksoon suunnitellun yhteispartioinnin koulutusprojekti jatkui koko vuoden 2015 ja on luonut hyvää, uutta yhteenkuuluvuutta poliisien kesken

NOFOPS (Valvonta- ja hälytystoimen yhteistyö) järjesti yhteisen Prüm karttajarjoituksen ilman joukkoja JOUHA toiminnassa. Arvioinnin perusteella suunnitellaan yhteispohjoismaista Prüm koulutusta seuraavina vuosina.

Suomi toimi PTN (Poliisi ja Tulli Pohjoismaissa) puheenjohtajana 2014 - 2015. Puheenjohtajuus luovutettiin Tanskalle kesällä 2015. Suomen puheenjohtajuuden aikana on valmisteltu uutta PTN-strategiaa. PTN:n yhteistyön puitteissa tehtiin myös operatiivista yhteistyötä pohjoismaiden kesken, erityisesti järjestäytyntä omaisuusrikollisuutta vastaan.

Poliisioppilaitosyhteistyön alalla on toteutettu sekä poliisialan perustutkinnon että henkilökunnan osalta pohjoismaiden keskinäistä henkilövaihtoa. NordPlus-rahoituksen turvin on toimeenpantu monivuotista kehityshanketta kyberturvallisuuden ja kyberrikostorjunnan opetuksen kehittämisen sekä voimankäytön opetuksen lähentämisen sektoreilla. Lisäksi Norjan johdolla on perustettu selvitys- ja kehittämistyöryhmä yhteis-pohjoismaisen poliisialan ylemmän korkeakoulututkinnon (maisteri) mahdollisuuksista.

Ihmiskaupan vastainen työ

Pohjoismaiden välinen ihmiskaupan vastainen yhteistyö on vilkasta. Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen toiminnan asiantuntijat ovat osallistuneet säännöllisesti erilaisiin pohjoismaisiin ihmiskaupan vastaisiin konferensseihin ja asiantuntijaseminaareihin, joita on järjestetty muun muassa Pohjoismaiden ministerineuvoston toimesta. Pohjoismaiset virkamiehet ovat tehneet kiinteää yhteistyötä myös Itämeren valtioiden neuvoston ihmiskaupan vastaisten toimintojen puitteissa. Ihmiskaupan vastaiseen toimintaan ja sen organisointiin liittyvät pohjoismaiset vaikutteet ja kontaktit ovat olleet tärkeitä ihmiskaupan vastaista toimintaa suunniteltaessa ja siihen liittyvän Suomen kansallisen ihmiskaupan vastaisen koordinaatorakenteen toimintaa käynnistettäessä vuonna 2015. Pohjoismaiden hallitusten ihmiskaupan vastaista toimintaa koordinoivat ja tästä raportoivat toimijat ovat tavanneet toisiaan säännöllisesti myös Euroopan unionin ihmiskaupan vastaiseen toimintaan liittyvissä epävirallisissa verkostotapaamisissa

Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat, ml. maahanmuutto- ja pakolaiskriisiin liittyvä pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen ministeri- ja virkamiestasoinen yhteistyöryhmä (*Nordisk samrådsgrupp på hög nivå i flyktingfrågor, NSHF*) toimii kansainvälistä suojelua, maahanmuuttoa ja paluuasioita käsittelevänä tiedonvaihtoforumina. NSHF:n puheenjohtajuus oli Suomella vuonna 2015. Helsingissä järjestettiin maaliskuussa virkamieskokous ja tarkoituksena oli järjestää ministerikokous virkamieskokouksen yhteydessä syyskuussa Helsingissä. Maahanmuuttotilanteen muuttuessa koko Euroopassa dramaattisesti kesän jälkeen, jouduttiin ministerikokous lyhyellä varoitusajalla siirtämään Brysseliin pidettäväksi ylimääräisen OSA-neuvoston yhteydessä. Toinen Suomen puheenjohtajakauden virkamieskokous järjestettiin marraskuussa Helsingissä. Kaikissa kokouksissa vaihdettiin ajankohtaista tietoa, keskusteltiin lakimuutostarpeista, paluukysymyksistä, maahanmuuton ja kehitysavun yhteydestä sekä Dublin-asetuksen muutostarpeesta. Ministerit keskittyivät vaihtamaan ajankohtaista tietoa turvapaikanhakijoista sekä pohtimaan yhteisiä pohjoismaisia ratkaisuja. Ministerit korostivat pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä. NSHF:n puheenjohtajuus siirtyi Suomelta Ruotsille vuodenvaihteessa. NSHF:ään kuuluu myös yhteistyö alatyöryhmissä, kuten paluu- ja palautusasioita käsittelevässä työryhmässä. Kokouksessa vaihdettiin tietoja esimerkiksi paluusopimuksista ja paluuavustuksista. Uudelleensijoittamista käsittelevän työryhmän kokoukset järjestetään yhteistyössä YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n kanssa. Kokouksen aiheena oli mm. syyrialaisen uudelleensijoittaminen. Pohjoismaat vaihtavat tietoja kansalaisuusasioissa tapahtuneista säädösmuutoksista, käytännöistä sekä tilastoista työryhmässä.

EU:n neuvoston työryhmässä on pyritty hakemaan yhteisiä pohjoismaisia kantoja EU:n rajapolitiikan kehittämiseksi ja muuttoliikekriisin helpottamiseksi. Jatkossa rajaturvallisuusyhteistyötä kehitetään myös Itämeren alueella esimerkiksi kahdenvälisissä rajaturvallisuusviranomaisten johdon tapaamisissa. Tavoitteena on ihmissalakuljetuksen ja laittoman maahantulon torjunta.

Rajaturvallisuusalan yhteistyö

Pohjoismaista yhteistyötä on toteutettu vuonna 2015 vakiintuneen käytännön mukaisesti Pohjoismaisessa rannikkovartiostofoorumissa. Pohjoismainen rannikkovartiostofoorumi NCGF (*Nordic Coast Guard Forum*) keskittyi tiedonvaihtoon sekä operatiivisen yhteistyön kehittämiseen Itämeren alueella. Toiminnassa on mukana useita meriturvallisuudesta vastaavia viranomaisia. Vuosittainen Pohjoismaiden rannikkovartiostojen päällikkökokous järjestettiin Ruotsin isännöimänä syyskuussa Malmössä. Rannikkovartiostofoorumin puitteissa käynnistettiin myös Rajavartiolaitoksen johtama selvitystyö Pohjoismaiden yhteistoimintamahdollisuuksien ja keskeisten prioriteettien kartoittamiseksi arktisissa asioissa. Selvitystyön tuloksia aiotaan hyödyntää vuoden 2015 aikana perustetun Arktisen rannikkovartiostofoorumin (*ACGF; Arctic Coast Guard Forum*) toiminnassa.

Yhteistyö saamelaisasioissa

Pohjoismainen yhteistyö saamelaisasioissa tapahtuu yhtäältä Pohjoismaiden neuvoston suositukseen 13/1962 perustuvan Pohjoismaisen saamelaisasiain virkamieselimen puitteissa sekä toisaalta Pohjoismaiden ministerineuvoston löyhässä (ei omaa ministerineuvostoa) yhteydessä saamelaisasioiden yhteensovittamisesta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa vastaavien ministerien ja näiden maiden saamelaiskäräjien puheenjohtajien yhteiskokousten muodossa. Saamelaisasiat kuuluvat Suomessa oikeusministerille, Ruotsissa kulttuuri- ja demokratiaministerille ja Norjassa kunta- ja uudistusministerille.

Virkamieselin koostuu Suomen, Ruotsin ja Norjan valtuuskunnista, joissa kussakin on yhteensä vähintään kolme virkamiestä asianomaisen maan hallitusta ja saamelaiskäräjiä edustamassa. Suomen valtuuskunnassa on neljä jäsentä, joista kolme edustaa hallitusta ja yksi saamelaiskäräjiä. Valtuuskunnan nimeää valtioneuvosto neljäksi vuodeksi kerrallaan.

LIITTEET

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti vuonna 2015

Maiden maksusuudet

Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetti oli 936 110 000 Tanskan kruunua. Siitä suurin osa katetaan eri Pohjoismaiden maksusuuksilla¹, jotka jyvitetään maiden bruttokansantulon perusteella. Itsehallintoalueet eivät osallistu Pohjoismaiden ministerineuvoston toiminnan rahoittamiseen.

Maa	%-osuus
Tanska	20,0 %
Suomi	15,5 %
Islanti	0,7 %
Norja	31,5 %
Ruotsi	32,3 %

936 110 000 Tanskan kruunua on n. 125 milj. euroa. Vaihtokurssi 7,44 DKK=1 €.

Vuoden 2015 budjettikirja, joka on tilattavissa myös painettuna versiona, löytyy kokonaisuudessaan verkosta ruotsiksi osoitteesta:

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:767743/FULLTEXT02.pdf>

¹ BKT-pohjaiset laskennalliset maksusuudet korjataan siten, että toteutuviin maksusuuksiin lasketaan mukaan pohjoismaista korkeakouluvaihtoa koskevan sopimuksen määrittämät maksut. Esitetty maksusuus- taulukko ei huomioi korkeakouluvaihtoa koskevia siirtoja.

Pohjoismaiset kokoukset, seminaarit ja konferenssit vuonna 2015

POHJOISMAISEN YHTEISTYÖN POLIITTISET SUUNTAVIIVAT

Pääministereiden yhteistyö

- 3.10. Pohjoismaiden pääministerit, Helsingør, Tanska
- 27.-28.10. Tapaamiset Pohjoismaiden neuvoston 67. istunnon yhteydessä, Reykjavik
- 27.10. Pohjoismaiden ja Baltian maiden pääministerikokous
- 28.10. Pohjoismaiden pääministerit
- 28.10. Pohjoismaiden pääministerit ja pohjoismaisten itsehallintoalueiden edustajat
- 28.10. Pohjoismaiden pääministerit ja Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajisto

Pohjoismainen ulko- ja turvallisuuspoliittinen yhteistyö

- Toukokuu Pohjoismaiden ulkoministerit, Helsingør
- 27.10. Pohjoismaiden ulkoministerit, Reykjavik
- syyskuu Pohjoismainen ulkoministerikokous, New York

Puolustuspoliittinen yhteistyö

- 10.3. Pohjoismaiset puolustusministerit / NORDEFECO, Arvidsjaur, Ruotsi

Yhteistyöministereiden yhteistyö

- 17.2. NSK ja MR-SAM, videokokous
- 10.-11.3 NSK ja MR-SAM Grönlanti
- 15.4. NSK, Färsaaret
- 26.4. NSK, Kööpenhamina
- 22.-23.9. NSK, MR-SAM Kööpenhamina
- 26.-27.10. NSK ja MR-SAM Pohjoismaiden neuvoston 67. istunnon yhteydessä, Reykjavik

Ulkomaankauppaa koskeva yhteistyö

- 28.10. Ulkomaankauppaministereiden kokous PN 67. istunnon yhteydessä, Reykjavik

Yhteistyö kehityskysymyksissä

Yleinen kehityspolitiikka

- 1.-2.6. Nordic + -ryhmän alivaltiosihteeritason kokous, Reykjavik
- 28.10. Pohjoismaisten kehitysministerien tapaaminen, Reykjavik
- 28.10. Pohjoismaisten kehitystutkimusrahoittajien virkamiestason tapaaminen Helsingissä

Kansainvälinen ympäristöpolitiikka

- 2.-3.11. Pohjoismaiset virkamiestason konsultaatiot YK:n ympäristöohjelman (UNEP) kanssa, Nairobi
- ##### Kehitysyhteistyön hallinto- ja oikeusasiat
- 8.-9.10. UM isännöi pohjoismaisten/Nordic+ kehitysyhteistyöjuristien päiviä Helsingissä

HORISONTAAISET KYSYMYKSET

Rajaesteet ja pohjoismaalaisten arkielämän helpottaminen

- 13.1. Rajaesteneuvoston kokous, Kööpenhamina
- 16.4. Rajaesteneuvosto, Färsaaret
- 29.-30.4. Växt i Norden –rajaesteseminaari, Kööpenhamina

- 3.6. Rajaesteneuvosto, Kööpenhamina
- 16.-17.6. Vad kostar gränshinder -seminaari Kiirunassa 16.-17.6.2015
- 13.9. Fri rörlighet och funktionshinder seminaari, Kööpenhamina
- 14.9. Rajaesteneuvosto, Kööpenhamina
- 27.-28.9. Rajaesteneuvoston tapaaminen EU:n DG-Region kanssa, Lund
- 28.-29.10. PN:n 67. istunto Reykjavik, rajaesteneuvoston tapaaminen Pohjoismaiden parlamenttien puhemiesten kanssa

Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen ryhmällä oli kaksi kokousta; toukokuussa Kööpenhaminassa ja lokakuussa videokokous.

Nuorisoyhteistyö

- 23.-25.10. Nuorten Pohjoismaiden neuvoston istunto PN:n 67. istunnon yhteydessä, Reykjavik, Islanti
- 21.-22.10. Det dobbelte demokrati konference, Kööpenhamina
- 20.11. Ordsælv, udgivelseevent, Kööpenhamina

POHJOISMAINEN YHTEISTYÖ ERI SEKTOREILLA

Kulttuuriyhteistyö

Kulttuuriministerikokoukset:

- 12-13.5 MR-K 1, Torshavn
- 28.10. MR-K 2, Reykjavik

- 4.-5.2. ÄK-K 1, Kööpenhamina
- 24.-25.3. ÄK-K 2, Kööpenhamina
- 9.-10.9. ÄK-K 3, Nuuk
- 3.12. ÄK-K 4, Kööpenhamina

Koulutus ja tutkimusalan yhteistyö

Koulutus- ja tutkimusministerineuvosto (MR-U), koulutus- ja tutkimusvirkamieskomitea (ÄK-U)

- 4.3. ÄK-U, Kööpenhamina
- 27.4. MR-U, Kööpenhamina
- 3.6. ÄK-U, Kööpenhamina
- 2.9. ÄK-U, Nuuk, Grönlanti
- 10.12. ÄK-U, Kööpenhamina

Konferenssit ja muut tapahtumat

- 7.5. Työpaikalla oppiminen, ammatillisen koulutuksen seminaari, Kööpenhamina

- 28.4. Opetusministeriöiden johtajatapaaminen, Kööpenhamina
Teemana: koulutus uudistusten toimeenpano

- 21.-22.5. Tutkijakonferenssi pohjoismaisista PIAAC-tuloksista, Kööpenhamina

- 1.7. Tanskan kolmivuotisen prioriteettihankkeen, ns. Majakka-hankkeen, avausseminaari, Kööpenhamina

- 12.11. Konferenssi koulutusviennistä, Kööpenhamina

- 12.–13.11. Arktinen turvallisuus ja kestävä kehitys, tutkijakonferenssi, Århus
- 7.12. Pohjoismaisen neutronitutkimus-ohjelman käynnistyskonferenssi, Kööpenhamina

Ympäristö

- 8-9.3. Ympäristövirkamieskomitean kokous, Kööpenhamina
- 27.4. Ympäristöministerikokous, Kööpenhamina,
- 1.9. Ympäristövirkamieskomitean kokous, Thy - Tanska,
- 27.10. Ympäristövirkamieskomitean kokous, Reykjavik,
- 28.10. PN:n ympäristövaliokunnan ja ympäristöministereiden kokous, Reykjavik,
- 28.10. Ympäristöministerikokous, Reykjavik

Näiden lisäksi ympäristöministerineuvoston työryhmät ja puheenjohtajamaa järjestivät muita temaattisia kokouksia ja seminaareja

Elinkeino-, energia- ja aluepolitiikka

Elinkeinopolitiikan virkamieskomitean (ÄK-N) kokoukset

- 5.3. Kööpenhamina
- 27.4. Kööpenhamina
- 1.–4.6. Nuuk, Grönlanti
- 16.–17.9. Kööpenhamina (yhteiskokous Nordic Innovationin hallituksen kanssa)
- 8.12. Kööpenhamina

Lisäksi virkamieskomitean jäsen Mikko Huuskonen osallistui useisiin työryhmäkokouksiin, joissa käsiteltiin Nordic Innovationin evaluaatiota ja toimitusjohtajan vaihdosta.

Energiapolitiikan virkamieskomitean (ÄK-E) kokoukset

- 3.–4.3. Kööpenhamina
- 24.–26.6. Torshavn, Färsaaret; yhteiskokous Nordisk energiforskningin hallituksen kanssa 24.6.
- 10.–11.9. Kööpenhamina
- 14.–15.12. Kööpenhamina

ÄK-E:n sähkömarkkinatyöryhmä, energiatehokkuustyöryhmä ja uusiutuvan energian työryhmä kokoontuivat useita kertoja.

Aluepolitiikan virkamieskomitean (ÄK-R) kokoukset

- 13.3. Kööpenhamina
- 2.–4.6. Nuuk, Grönlanti
- 24.11. Kööpenhamina, kokouksen yhteydessä myös ÄK-R:n ja Nordregion hallituksen yhteiskokous

Pohjoismainen yhteistyö talous- ja finanssisektorilla

- 23.10. MR-FINANS Pohjoismaiden valtiovarainministerit Kööpenhamina

Maa- ja metsätalous- sekä kalastus- ja elintarvikesectori

- 24.6. ja 1.9. ÄK-FJLS toimeenpaneva komitea
- 23.4., 24.6. ja 5.11. ÄK-FJLS kalastus- ja vesiviljelyosasto
- 28.4. ja 23.-24.11. ÄK-FJLS metsätalousosasto ja ÄK-FJLS maatalousosasto pitävät kokouksensa yhdessä
- 24.3. ja 21.10. ÄK-FJLS elintarvikeosasto

Sosiaali- ja terveystieteiden ml. tasa-arvo-yhteistyö

- 9.9. MR-S, Kööpenhaminassa
 - 25.-26.2. ÄK-S Färösaarilla; ja
 - 27.-28.5.15 ÄK-S, Grönlannissa
 - 3.-4.11.15 ÄK-S, Kööpenhaminassa
- Psykiatrian huippukokous 6.11.15 Kööpenhaminassa

Tasa-arvo-yhteistyö

- 4.5. MR-JÄM, Kööpenhamina
- 4.-5.3. ÄK-JÄM, Kööpenhamina
- 16.6. ÄK-JÄM, Grönlanti
- 29.9. ÄK-JÄM, Kööpenhamina
- 1.12. ÄK-JÄM, Kööpenhamina

NB 8 virkamieskomitean kokous 3.11.2015 Kööpenhaminassa

Työelämää koskeva yhteistyö

- 8.-9.4. Työympäristöjaosto, Kööpenhamina
- 27.-28.4. Työmarkkinajaosto, Kangerlussuaq ja Ilulissat, Grönlanti
- 29.4. Työelämän virkamieskomitea (ÄK-A), Ilulissat, Grönlanti
- 28.-29.5. Työoikeusjaosto, Lofootit, Norja
- 15.9. Työympäristöjaosto, Färösaaret
- 22. – 23.9. Työmarkkinajaosto, Oslo
- 30.9. EU-informaatioryhmä, Bryssel
- 8.-9.10. Työoikeusjaosto
- 21.-22.10. Työelämän virkamieskomitea (ÄK-A), Kööpenhamina
- 17.11. MR-A-kokous, Kööpenhamina

Lainsäädäntöyhteistyö ja muu oikeudellinen yhteistyö

- 4.3.2015 ÄK-lag, Videokokous
- 8.5.2015 ÄK-lag, Kööpenhamina
- 29.9 – 1.10. MR-lag, Ilulissat, Grönlanti
- 4.12.2015 ÄK-lag, Kööpenhamina

MUU Pohjoismainen yhteistyö

Kuluttaja-asiat

Kesä- ja marraskuu Pohjoismainen kuluttajaryhmä (Nordisk konsumentgrupp), Kööpenhamina

Liikenne

- 9.-10.2. Norjan liikenneministeri Ketil Solvik-Olsenin vierailu Suomeen ja neuvottelut liikenneministeri Paula Risikon kanssa
- 7. – 8.10. Epävirallinen liikenneministerikokous ja liikenneneuvosto Luxemburgissa, jonka yhteydessä ministeri Berner tapasi Ruotsin infrastruktuuriministeri Anna Johanssonin, Tanskan liikenneministeri Hans Christian Schmidtin ja Norjan valtiosihteeri Tom Cato Karlsenin

- 2.11.2015 Kahdenvälinen tapaaminen Norjan liikenne- ja viestintäministeri Ketil Solvik-Olsenin kanssa Osllossa
- 24.11. Lyhyt kahdenvälinen tapaaminen Ruotsin infrastruktuuriministeri Anna Johanssonin kanssa Kansainvälisen merenkulkujärjestön (IMO) yleiskokouksen yhteydessä Lontoossa
- 10.12. Liikenneneuvoston kokous Brysselissä, jonka yhteydessä Suomi järjesti Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteisen illallisen 9.12.2015

Poliisiyhteistyö

- 19 - 21.8. 1. Poliisiylijohtajien kokous Dragsholm, Tanska.
- 21 - 22.5. 2. Poliisijohtajakokous, Tisvildeleje, Tanska.

Pelastusalan yhteistyö

- 24.11. Pohjoismainen ministerikokous, Tinglev
- 5.-6.2. Osastopäällikkökokous, Kööpenhamina
- 19.3. Norjan järjestämä seminaari "Nordic Cooperation in Civil Protection - A strong regional partner for Europe", Bryssel
- 27.-29.5. Pelastusylijohtajakokous, Stavanger,
- 23.11. Pelastusylijohtajakokous, Tinglev
- 17.-18.11. Nordiskt mötesforum/Nordic coordination forum, Bryssel
- 5.10. Ämbetsmannamöte, Kööpenhamina
- 28.-29.5. Nordred-yhteistyöryhmä, Reykjavik
- 14.-16.9. Nordred-konferenssi, Göteborg
EU-NU -projekti pohjoismaisen moduuliyhteistyön kehittämiseksi
(rahoitus komissio DG ECHO)

Rajaturvallisuusalan yhteistyö

- Syyskuu Pohjoismainen rannikkovartiostojen päällikkökokous, Malmö

Maahanmuutto- ja kansalaisuusasiat

- SSHF (Nordisk samrådsgrupp på hög nivå i flyktingsfrågor)
Maalis- ja marraskuussa virkamieskokous, Helsinki
Ministerikokous Brysselissä ylimääräisen OSA-neuvoston yhteydessä syyskuussa